Reumatológia minden szinten

A Magyar Reumatológusok Egyesületének új elnökeként prof. dr. Szekanecz Zoltán a tőle megszokott szakmai úttörő munkát végzi. Hogy az első nyugat-európai és amerikai mintára dinamikus és kis létszámmal dolgozó tanszék kialakítása mellett mit jelent ez a hazai reumatológia és immunológia fejlesztésében, kiderül beszélgetésünkből.

– Az elmúlt évtizedben az orvostudomány egyik legdinamikusabban fejlődő területe volt az immunológia, minek tulajdonítja ezt, professzor úr?

– Alapvetően két dolognak. Egyrészt a reumatológia és az immunológia a medicina többi ágához képest jelentősen elmaradott volt, így a fejlődés már időszerűvé vált. A klinikai kutatások és a gyógyszercégek irányultsága erősítették egymást, sok innovatív vállalat jelent meg a piacon, amelyek az egyetemi kutatóintézetekkel együttműködésben ezen a területen szeretnének fejlesztéseket végrehajtani, molekuláris, sejtes szinten végezni kutatásokat az ismert autoimmun és reumatológiai kórképek kezelésére vonatkozóan. Ez azért is fontos, mert az immunológiai kórképek előfordulási gyakorisága összességében sokkal kisebb, mint a szív- és érrendszeri betegségeké, a tüdőbetegségeké vagy a gyomor- és bélbetegségeké. Általában azokra a területekre összpontosul nagyobb kutatóerő, ahol több a beteg, de az utóbbi években az immunológia és a reumatológiai betegségeknek az immunológiai gyulladásos betegségek körébe tartozó része valóban a legnagyobb előrehaladást érte el az onkológia mellett.

– Mennyire tudtunk bekapcsolódni ennek a nagyarányú fejlődésnek a sodrába – felhasználókként vagy a kutatásban éllovasokként is jelen vannak a magyarországi szakemberek?

– Egy ország tudományos erejének egyik indikációja a publikációs aktivitás, amelyet tekintve az egyik vezető lapban 2008-ban megjelent egy, a világon ismert publikációk számát és impaktfaktorát elemző kutatás. Magyarország a 29-30. helyen végzett, ami ha a világ 300 országát tekintjük, előkelő helynek számít. Egyedül Csehországgal vagyunk azonos szinten, a többi közép-kelet-európai ország mind utánunk jön a sorban. A részvétel a nemzetközi társaságok munkájában szintén mutatja egy ország aktivitását egy adott tudományágon belül. Az ELTE munkatársa, prof. dr. Erdei Anna az Európai Immunológus Társaság elnöke, de számos reumatológust tudnék sorolni Debrecenből, Pécsről és Budapestről egyaránt, akik különböző funkciókat látnak el nagy európai és amerikai szakmai társaságokban. Az immunológia és a reumatológia területén megvalósuló igazán színvonalas kutatásokat nagyjából 5-6 kutatócsoport végzi, ők nemzetközi előadásokkal, konferenciaszervezésekkel az élen járnak. Egy ilyen kis országban ez a szám szépnek számít.

Szekanecz Zoltán professzor

– Bemutatná az Ön által vezetett klinika legfontosabb eredményeit?

– Büszkék vagyunk rá, hogy a DE OEC-n országos szinten elsők között alapítottunk 2001-ben reumatológiai tanszéket. Ezen a területen akkoriban még a 80–100 ágyas mega-intézmények voltak jellemzőek, ahol az ágyakon térdfájós betegek feküdtek napokig.

A klinikai kutatások és a gyógyszercégek irányultsága erősítették egymást, sok innovatív vállalat jelent meg a piacon, amelyek az egyetemi kutatóintézetekkel együttműködésben ezen a területen szeretnének fejlesztéseket végrehajtani, molekuláris, sejtes szinten végezni kutatásokat az ismert autoimmun és reumatológiai kórképek kezelésére vonatkozóan.

Elsőként alakítottuk ki a nyugat-európai és amerikai trendnek megfelelő, aktív, gyors, dinamikus ellátást, amely az igazán súlyos, komoly odafigyelést igénylő, gyulladásos és immunológiai kórképek kezelésére szakosodott. A legkorszerűbb biológiai terápiákat alkalmazzuk 44 ambuláns órában és 20 ágyon. Csapatunk viszonylag kicsi, 7-8 orvosból áll, ellentétben más klinikákkal, ahol jellemzően 30–40 orvos dolgozik. A hármas követelményi rendszernek megfelelően az oktatásban, a kutatásban is aktívak vagyunk, közleményeink száma több mint 300. A tanszék valamennyi munkatársa tudományos fokozattal rendelkezik, vagyis megteremtettük az egyetem adottságaiból következő feltételeket, amelyek egy megyei kórház reumatológiai osztályán nem érhetőek el.

– Mennyire ismertek az immunológia és a reumatológia területén elért eredmények a magyarországi szakorvosok körében, és mit érzékelhetnek a betegek az új lehetőségekből?

– Vannak olyan kutatások, amelyeknek direkt klinikai haszna még nem érzékelhető, az eredmények többségének azonban igen. Az öt egyetemi tanszék élen jár ezeknek a betegségeknek a minél pontosabb megismerésében és a legkorszerűbb terápiák biztosításában. Nemrég választottak meg a Magyar Reumatológusok Egyesületének elnökévé, majd néhány hete megjelent a Magyar Reumatológiában négy éves programunk, melynek egyik fontos célkitűzése, hogy az egyetemeken koncentrálódó értékeket minél szélesebb körben elterjesszük. A megyei és városi kórházakban dolgozó kollégák eddig nemhogy a kutatásba, de még a továbbképzésekbe sem tudtak bekapcsolódni, egy-két szakmai konferenciára jutottak csak el. Megkezdtük a nemzetközi közlemények és egyéb információk terjesztését, kutatási és tudományos programokat indítottunk. A szeptemberben, Debrecenben megrendezésre kerülő kongresszusunkat is igyekszünk úgy átalakítani, hogy több kolléga számára váljon lehetségessé a részvétel. A reumatológia az utóbbi időben bipolarizálódott, amennyiben a súlyos immunológiai eredetű és gyulladásos kórképeket az egyetemeken és a nagyobb megyei kórházakban kezeljük, az egyszerűbb ízületi gyulladásokat, kopásokat, csontritkulást, derékfájást és egyéb megbetegedéseket pedig a szakrendelőkben, városi és kisebb megyei kórházakban gyógyítjuk. Ám nem lehet valaki ilyen vagy olyan reumatológus, az a célunk, hogy valamennyi kollégánk rálátással bírjon a szakterület egészére. Természetes, hogy nem kezelnek minden ellátóhelyen pl. lupusos betegeket, hiszen az az optimális, ha ellátásuk nagyobb centrumokban történik, de a lehetőségekről és az ellátási struktúráról valamennyi reumatológusnak ismereteket kell szereznie. A konferencián ezért több mint 40 előadásból álló másfél napos fórumot szervezünk, amelyen a reumatológia teljes körét áttekintjük, így gyorstalpaló módon felzárkózhat az is, aki az utóbbi időben nem tudta követni a tudomány alakulását, pl. azért, mert a rendkívül megfeszített munkatempó mellett nem volt ideje továbbképzésekre járni. A szakmai és a laikusoknak szóló sajtóban és a médiában is foly-

A kutatások többségének direkt klinikai haszna jól érzékelhető.

A reumatológia az utóbbi időben bipolarizálódott, amennyiben a súlyos immunológiai eredetű és gyulladásos kórképeket az egyetemeken és a nagyobb megyei kórházakban kezeljük, az egyszerűbb ízületi gyulladásokat, kopásokat, csontritkulást, derékfájást és egyéb megbetegedéseket pedig a szakrendelőkben, városi és kisebb megyei kórházakban gyógyítjuk.

tatjuk az ismeretterjesztést, hogy a kollégák és a betegek egyaránt tisztában lehessenek az újdonságokkal.

– A finanszírozó a kívánatos mértékben biztosítja a diagnosztika és a terápia költségeit?

– A reumatológia az egyik legjobban finanszírozott terület, köszönhetően a döntéshozók és az OEP munkatársak Egyesületünk erőfeszítései irányában mutatott eddigi nyitottságának. Jelenleg Nyugat-Európában nincs olyan gyógyszer, amely Magyarországon ne lenne elérhető, prof. dr. Poór Gyula és a szakmai kollégium kezdeményezésére elindult munkának köszönhetően még a legdrágább, betegenként évi 2-3 millió forintos költséget jelentő biológiai terápiák is országszerte hozzáférhetőek a betegek számára – de hogy egy másik példát is említsek, az országot lefedő oszteoporózis-hálózat szintén elérhetővé teszi a legkorszerűbb diagnosztikai és terápiás ellátást a hazai csontritkulásos betegeknek. Ha valahol a páciensek kevésbé jutnak hozzá ezekhez a kezelésekhez az országban, annak helyi okai lehetnek. A biológiai terápiás kassza évről-évre emelkedett egészen 2012-ig. Azóta tételes finanszírozás indult el, ami nem a legoptimálisabb, de egy kis önmérséklet mellett az igazán rászoruló betegek még ennek a finanszírozási rendszernek a keretén belül is ugyanúgy megkapják a biológiai készítményeket. Azon vagyunk, és nagyon reméljük, hogy ez továbbra is így marad.

A reumatológia az egyik legjobban finanszírozott terület, köszönhetően a döntéshozók és az OEP munkatársak Egyesületünk erőfeszítései irányában mutatott eddigi nyitottságának.

– Idén tavasszal a Magyar Reumatológusok Egyesületének elnökeként Ön szervezte meg Budapesten a CORA nemzetközi konferenciát, melynek elnöki tisztségét is ellátta. Melyek voltak a szakmai találkozó legfontosabb témái, milyen presztízst jelent ez a rendezvény a hazai immunológiai szakma számára, és mekkora a jelentősége az Ön pályafutásában?

– Az ország, a szakma és a magam szempontjából is óriási jelentősége volt ennek a rendezvénynek. A CORA egy magyar-olasz kezdeményezésre létrejött konferencia, idén második alkalommal gyűltünk össze. Az olaszokkal nemcsak a zászlóink színei hasonlóak, de a gondolkozásunk és a világban betöltött szakmai státuszunk sem tér el sokban. Amerika és az északnyugat-európai régió egy kicsit előttünk tart a reumatológiai és az immunológiai kutatások terén. A tudományos találkozó célközönsége tehát nem a szakmai szempontból nemzetközi szinten élvonalba tartozó országok képviselői voltak, elsősorban Dél-Amerikából, Ázsiából, Közép-Kelet-Európából jöttek a kollégák. Ez nem azt jelenti, hogy a színvonal bármiben eltért volna a nagy nemzetközi kongresszusokon elvárhatótól, hanem azt, hogy kifejezetten az említett régiókban észlelhető hiányosságokat igyekeztünk pótolni. Újdonság volt, hogy az egyik napon a televíziós vitákra emlékeztető módon szerveztük meg az előadásokat, vagyis az egyik szakember felvetett egy szakmai problémát, melyet a vele szemben álló előadó másként világított meg és megpróbáltak konszenzusra jutni. Mikor 2011-ben ezt kitaláltuk, valóban úttörő módszernek számított, azóta világszerte több kongresszusszervező is követte példánkat. Emellett hagyományos előadásokat és poszterszekciókat is rendeztünk, vagyis a hagyományos kongresszusi mintákat sem vetettük el. A regisztrált résztvevők száma elérte a 650 főt, 2011-hez képest növeltük a résztvevők számát. A visszajelzések alapján sikerült egy rendkívül magas színvonalú konferenciát rendezni, ami annak is köszönhető, hogy számos nagynevű előadó fogadta el meghívásunkat. A témák között voltak biológiai terápiákat bemutató előadások, autoimmun betegségekről, pl. lupusról vagy szklerodermáról és egyéb gyulladásos immunbetegségekről szóló értekezések. Számos egyéb kérdés mellett megvitattuk, hogy az autoimmun betegségeket mennyiben okozhatják fertőző ágensek, hogy milyen antitest-kimutatási módszerek születtek a laboratóriumi diagnosztikában, és hogy vajon a képalkotó vagy a laboratóriumi módszerek tekinthetőek-e elsődlegesnek a különböző gyulladásos betegségek kutatásában. Prof. Yehuda Shoenfeld, dr. Nagy György, dr. Piercarlo Sarzi Puttini és prof. Andrea Doria professzorok és jómagam vezényeltük le a konferenciát. Hála a kongresszusszervező cégnek, a körülmények is kifogástanok voltak, kellemesen sikerültek az esti programok, sok barátság köttetett és elégedetten mentünk haza. 2015-ben Sorrentóban, majd 2017-ben reményeink szerint megint Budapesten folytatjuk a rendezvénysorozatot.

A visszajelzések alapján sikerült egy rendkívül magas színvonalú konferenciát rendezni, ami annak is köszönhető, hogy számos nagynevű előadó fogadta el meghívásunkat.

RADNAI ANNA